

Szerkesztési iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyiltér- és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petitsor térfogata . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönb minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legcélszerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal veszi fel.

Egy pályázati hirdetés.

Lapunk hivatalos hirdetései között olvashatók azon feltételek, melyek szerint megyénkbeli egy ifjú a honvédségi Ludóica akadémiába az 1883-ik szeptemberi évek felvétel végett ajánlható. Ez intézkedésnek, melybe az illető folyamodók felvétele célozgatik, azon magas hivatása van, hogy azon, a magyar szent korona országaihoz illetékes ifjakat, — kik élethivatásul a katonai pályát választották, — részint a tetteles, — részint a szabadságot állományba tisztékké kiképezhessek.

Ez intézmény életbeléptetésével, melyet az 1883-ik évi XXXIV-ik t. cz. biztosít, ki van mutatva a cél, mely felé törekedni kell azoknak, kik a haza iránti kötelességüket fegyverrel akarják leszolgálni s e mellett maguknak e téren akarnak fényes jövőt biztosítani.

Eddig a magyart, mint harezias nemzetet ismerte a világ. Fegyverének élet századokon keresztül érezte azokkal, kik nemzeti önállóságát fenyegették s alkotmányos jogain csorbát ütni akartak; sőt ha ilyen nem találkozott a jó szomszédok között, keresett ellenséget a magafajtájából, megmutatandó, hogy a fegyver fegyver a kezében mindenha.

Azonban ha a közös hadseregnek vagy ha a honvédségnek tisztí karát sorba vesszük, esodálkozni fogunk azon temérdek idegen hangzású név felett, melyekkel itt találkozunk s önkénytelenül kérdezzük magunktól: hát a magyar fiúk hol vannak? S ha azoktól kérünk felvilágosítást, kik ez ügyben jártasabbak nálunk, azt fogják felelni: a magyar fiúk a szolgálati idő leteltével haza mentek szántani, vetni; vagy lettek papokká, ügyvédek, tanárokká s. a. mivé a szülőknek befolyása alatt készültek, s ezért találkozunk a tisztí karban többnyire idegen hangzású nevekkel.

Nem tagadhatjuk, hogy azoknak, kik ekként válaszolnak a fentebbi kérdésre, részben igazuk is van. — Azonban ennek még van más oka is t. i. az, hogy a törzsgyökeres magyar családok között igen ritka az, melynek fiai a katonáskodás iránt

rokonszenvet éreznének, mert ezt kiölte belőle a szigorú fegyelem, melynek e téren magukat alá kell vetniök, s ha egyikben-másikban a kellő képesség és szorgalom mellett némi hajlam mutatkozik is, az önállóság utáni vágy szölitja el más térre.

Hanem ezek kettőt nem tartanak szem előtt. Egyik az, hogy manapság tekintélyes földbirtoknak kell lenni annak, hogy ez művelt ember és család-apa igényeinek megfelelő jövedelmet biztosítson, — s hogy minden más pályán — mozogjon bár az akár egyházi, akár juridicai, akár politikai, akár kereskedelmi téren, — véghetlen nehéz a megélhetés, mert oly sok a kvalificált egyén, hogy vannak pályák, melyeken a versenyzök egymás elöl kapkodják el a nem épen zsíros falatokat; a másik pedig az, hogy e téren, hol pedig nekünk magyaroknak hazafias kötelességünk volna a hegemoniát biztosítani, vajmi keveset teszünk ennek elnyerése végett, sőt ott hagyjuk a tért másoknak majdnem minden verseny kizárásával; s csak bosszankodni tudunk, ha itt-ott egyes nem magyar tisztcske által sérelem követetik el a magyar közérzület ellen, s összeráncoljuk homlokunkat az idegen nyelvű vezérszó hallatára.

Holott pedig a lényeges hiba bennünk van. — Fiaink korán akarnak éredni, szeretik a kényelmet s az egyéni szabadság helyett szabadosokká válnak, — a midőn sem az apa intései, sem az anyának könyvei nem használnak többé s legtöbb esetben elébb-utóbb szellemi és anyagi romlás következik be.

Hogy az ilyeneknek nem kedves a katonai fegyelem, hol kinek-kinek ki van mérve munkaköre melyet be kell töltenie, azt könnyű kitalálni, s hogy a fentebb említett hegemoniát e téren nem szerethetjük ily módon vissza, ugy hisszük nem kell hosszasan magyarázgatnunk.

Azonban átláthatjuk, hogy ez így tovább nem maradhat. — Saját nemzetünk jövője kényszerít bennünket arra, hogy ha kivirta az ország azt, hogy Magyarországon csupán Magyarország lehet: ki kell azt is vivnunk, hogy az ezen országot védő hadseregekben a magyarfajé legyen a hegemonia. — Ezt pedig csak úgy és akkor érhetjük el, ha fiainkat

azon szellemben neveljük, hogy a katonáskodást itt és ott ne nyügnék tekintsék, melytől megszabadulni mindenik vágyakozzék, hanem a legszebb pályának, mely kényelem mellett a legfényesebb jövőt biztosítja azoknak, kik reá kellő előismerettel és valódi hivatással lépnek. — Így biztosítjuk e téren is magunknak azt, mit joggal megkövetelhet tőlünk a haza.

Tanuljanak meg fiaink engedelmeskedni, hogy unokáink e téren is parancsolhassanak.
Csatlós B.

Hatvanéves tanítóság jubileuma.

Ritka szép ünnepély folyt le a hó 16-án Süvete községében: 78 évet fiatal erőben ért tanítójának, Faluba Jánosnak 60 éves tanítói jubileumát ünnepelték meg a megye különböző részéből összegyűlt tisztelői.

Az ünnepély színhelyéül az ágost. evang. templom szolgált, a mely zöld galyakkal ünnepiesen fel volt díszítve. Délelőtti 10 órakor már minden pad el volt foglaltva. Az oltártól jobb kézre eső padokban elöl, családja körében ült az ünnepelt, szelid, nyugodt arczával, mögötte a vendégek, kik tulnyomóan Jólsváról jelentek meg. Az ünnepelt közelében foglaltak helyet: Groó Vilmos kir. tanfelügyelő, Szentiványi Árpád a kövi kerület országos képviselője, Maléter Ede a süvetei egyház felügyelője, Mikola György alesperes, Madarász Soma, Remenyik Ede stb., díszes hölgyközönség is emelte megjelenésével az ünnepélyt. A süvetei, többnyire egészséges, értelmes arcú nép a hátrább eső padokba vonult, érezes hangú, vidéki népnél ritka szabatoságu éneklésével dicsérve az ünnepeltet, mint az énekekben is mesterét. A derék földművelök a legöregebbtől kezdve mind a jubilálnak tanítványai lehetek; egy félszázad nagy idő s az ősz tanító egy fél századja működik Süveten.

Az alkalmi ének elhangzása után Terray Gyula helybeli lelkész énekelte szép, csengő hangon az oltári liturgiát; majd a második ének végeztével Terray Béla dobosinai közs. iskolai tanító lépett a szószékre s körülbelül a következőket mondotta:

„Szokatlan időben gyülekeztünk, szeretteim az Urban, ezen szent helyre, ünnepélyes és komoly alkalomra hittak egybe a harangok most, midőn a valódi erdemnek az elismerés adóját leróni akarjuk egy oly férfiu irányában, ki a tanítói szép pályán immár 60 évet betöltött, ezen nemes egyház kebelébe; pedig 50-ik évfordulóját ünnepli. Ezen férfiu a helybeli ág. hitv. evang. anyaszentegyháznak érdekében ősz tanítója tudós Faluba János ur, ki 78. éves korának daczára ifjuhoz hasonló hévvel, kitaró szorgalommal,

T Á R C Z A.

Emlékszel-e?

Midőn először láttuk egymást,
Verőfényes tavasz vala;
A tó ezüst tükrében fűrdött
A lemenő nap sugara;
Az égen uszott rozsafelhő — — —
Enyelgve lenge, játszi szellő . . .
Szívünk érzéssel lön tele . . .
Emlékszel-e?

Ábrándos, holdvilágos est volt
Virágszülő május ölen, —
Hogy összejöttünk szöke, titkon —
Remegve — mint ki lopni mén.
Szerelmet vallva — esüggtem rajtad,
Mint dönti sorsom el szüz ajkad?
S ah! ajkad „igen”-t rebege . . .
Emlékszel-e?

Merengő, enyhe nyári éj volt,
Csillagsugáros éjszaka,
Hogy ablakod alatt kesergett
Kis furulyám eső szava . . .
S mig szállt a lágy hang szerteszélyvel:
Felesattanó bájénekével
A csölogány játszott bele . . .
Emlékszel-e?

Ah, boldog, boldog nyári esték
Midőn karöltve járdalánk;
Hús árnyat százados plátánok
Üde zöld lombja hinte ránk;
Mint építék — de mennyi százat —
Ábrándainkból fellegvárat
Soha se faradtunk bele . . .
Emlékszel-e?

De hajh elmúlt a meleg nyár,
Szerelmünknek boldog nyara.
Sárgult a táj . . . megválni készült
Berkétől a kert madara.
Bucsudalait mig zokogta
Sorsunkra gondolánk — gyakorta
Együtt sirtunk mi is vele . . .
Emlékszel-e?

Midőn utólszor láttuk egymást
Kietlen őszi nap vala;
Bágyadtan hullt a hervadt tájra,
A felkelő nap sugara . . .
— Vagy csak nekünk tűnt fel oly busnak,
Nekünk, a kik könyárban usztak?
Kéblünk keservek tengere . . .
Emlékszel-e?

Fejed vállamra sirva hajtád
— Ajkunk szent esküt rebegett —
Egy hosszú néma bucsuosókkal
Pecséltök a szent frigyét . . .
S váltunk . . . De szöembe rejtve képed . . .
És te? — réam olykor — óh kérdlek!
Szívem világa, mindene
Emlékszel-e?

Szombathy.

A szepes-bélai cseppkőbarlang leírása.

Weber Samu után németből ismerteti Tóth Samu.

2. Béla város a barlang tulajdonosa.
A város, mely véletlenül lett egy, a szélesen ismert agteleki (Gömör) és adelsbergikei (Krajna) bátran sorozható cseppkőbarlang birtokosa, egyike a legrégebb német telepítvényeknek a Szepességen. Eleinte Valtensdorf-nak hívták s már 1208-ban Valtentemplomot (Wald Péter követő) épített s körülötte rendszeres egyházközséggé tömörült, melyen már egy Stawik Orbán nevű egyén tanítói hivatalát is viselt. Egy régi, 1264-ben kelt királyi levélben, melyben VI. Béla, Magyarországnak a tatárpusztítás után újbólalkotója, egy a várossal határos szabadföldet bizonyos Leonardusnak adományozott — már Bélának nevezetik, mely nevét az ország e jóltevője iránti tiszteletből vette fel, ki valamint Bélát, ugy általában a szepességi városokat némely kiváltságokkal ruházta fel.

A jelenlegi szép góthizlésben épített kath. templom 1260-ban e király alatt javítottatott, vagy a mi legvalószínűbb egészen újból építettet, mert ezen épület eredetének, bizonyos missale (miskönyv) tanúságtétele alapján az 1072-ik évre visszavitele, nem látszik okszerűleg elfogadhatónak. A többi 24 szepességi városokkal Béla is megnyerte V.

Istvánról 1271-ben ama legfontosabb kiváltságok egyikét, mely így szól: 300 márka adófizetésen kívül a szepességi szászok minden egyéb fizetéstől szabadok legyenek. Szükség esetén a hadsereghez 50 dzsidás katonát adjanak. Magok közül tartománygróftól válasszanak, ki peres ügyeiket a szepességen is érvényre bíró hazaitörvények szerint intézze el. Lelkészeiket teljesen szabadon válasszák. A vadászatot, halászatot, valamint a bányászatot teljesen szabadon és korlátlanul üzhessék. Minthogy pedig egyszerű emberek, kik a földműveléshez egész buzgalommal ragaszkodnak, szabadságaik és kiváltságaikban a grófok által ne háborgattassanak.

— Ily jogok és szabadalmak alapján, szorgalom és igyekezet által később annyira emelkedett a községi jólét, hogy a bíró Thylo már 1301-ben Késmárk városától három darab földet és egy helyiséget vett azon joggal, hogy arra majorságot építhet, mely telepítvényből később Maerhof községe nőtt ki magát. Jelentékeny fordulat állott elő a város élettörténetében a folyvást pénzzomjas Zsigmond alatt, ki 1412-ben a szepességi 13 városokat, ezek között Bélát is 37000 eschgarasokért (schockroschen, egy schockban 60 garas volt), vagyis Dobner szerint mintegy 740000 eszászari forintért a lengyeleknél elzalogosította. Hogy mily jólétre emelkedtek addig egyes bélai lakosok, kitünik azon körülményből is, hogy a Quendel család egyik tagja az egész várost megakarta venni, de mit azonban a vármegye irigysége megghusított. Bármily nyomatékosan hangzik is az elzalogosítási okmányban az, hogy a városok ezentul is minden igazságtalanságtól megkímélteszenek; az idegen uralom alatt mindazáltal többféle nyomattatást kelle türniök. A lublói várbán székelt a lengyel helytartó — Starosta, — ki leginkább saját kezére igazságtalanságokat engedett meg magának. Az említett 300 márka királyi adó aránya szerint az elzalogosított 13 városnak 200 márkát kelle fizetnie, melyből Bélára 18 márka és 12 pénz esett. De mi lett e csekély adóból? Termésben évenként a lublói várbá kellett a városnak szállítani: 9 véka búzát, 72 véka gabonát, 36 véka árpát, mely adó a körülmények szerint igen magasra is emelkedett. A pénz 200-ról 700 márkára ugrott 1674-ben a

buzgó odaadással teljesíti jelenleg is magasztos hivatásának szent kötelességeit. Századunk, t. ker. hívek, a haladásnak és a felvilágosodásnak korszaka; bárhová tekintünk, mindent a haladás, az előmenetel jeleivel találkozunk. — A tudományos pályán, az ipar, a művészet terén mindenütt, de mindenütt a haladás ölik szemünkbe, s ép azért minden európai művelt nemzet felismerte azt, hogy a néptanítói hivatal a társadalomnak, az egyháznak, az államnak és az emberiség jövőjének talpköve. Amde ép ebből kifolyólag mondjuk azt is, hogy miután a néptanítói állás ilyen fontos és ily nagy szerepet játszik az életben, ép ebből kifolyólag nehéz a tanító állása akár a társadalmi, akár az egyházi tért vesszük tekintetbe. Mert kérem: mit kíván a tanítótól a társadalom? Megköveteli és megkívánja, hogy korának tudományos színvonalán álljon, hogy elsajátítsa magának mindazon ismereteket, melyekre szüksége van; megköveteli és megkívánja továbbá azt, hogy korának nevezetes, legújabb vívmányait megismerkedjék; de — s a mi a fődolog — megköveteli és megkívánja, hogy a gondozása alá helyezett kisdéd gyermekekbe, esetétkébe oltsa be korán az igazi hazaszeretet érzelmét és hogy a gyermekeket kezdettől fogva magyar édes hazánk hű és buzgó polgáraivá nevelje.

S mit kíván tőle az egyház? Megkívánja és megköveteli, hogy magán- és nyilvános élete legyen mindenkor állásának megfelelő; megkívánja, hogy hazafias érzelme, tettei által ne csak a kis gyermekek tanítója legyen, hanem az egész gyülekezet valódi mesterévé váljék; hogy kötelességeit az iskola falain belül úgy, mint az iskola falain kívül hiven, pontosan, lelkiismeretesen teljesítse; hogy tanítványait az egyház lelkes és buzgó tagjaivá, a magyar haza hű polgáraivá nevelje.

Ime, szeretett keresztyének, a tanító állás pályájának képe röviden bár, de hiven esetelve. Nemde szép állás, s nemde megérdemli, hogy fejét az elismerés koszorújával koronázzuk meg, midőn látjuk, hogy kötelességét mindenkor hiven teljesítette.

A szolgálatokban különbség vagy — mondja Pál apostol — de egy az ur. Azon szolgálatokhoz melyeken a munka nem áll mindenkor arányban a munka bérével, tartozik a tanítói szép pálya is. A tanító az iskolában kertészkedik, hogy a kisdéd esetétkéből egykor szépen viruló és gyümölcsöző fákat neveljen a társadalomnak, az egyháznak és államnak. Es az ilyen hű munkásnak szól az urnak ama biztató szövege: a ki nekem szolgál, azt megtiszteli az én Atyám. Álljunk meg szerettem az urban, néhány perczre ezen gondolatnál s most, midőn örömmel ülnék, egy oly férfianak örömmel ülnék, ki tanítói pályáján immár 60 évet eltöltött, nem lesz talán fölösleges néhány épüles megjegyzést tennünk ezen tételre nézve: A szolgálatban hű, munkás, jó tanító megáldja és megtiszteli a mi mennyei Atyánk.

Mielőtt azonban tovább mennék, hallják meg a keresztyén hívek a szent ígéret, elmékedésem alapját, a melyeket följegyzett János evangélista evangéliumának XII. r. 26. versében:

A ki nekem szolgál, engem kövessen; és a hol én leandek, ott leszen az én szolgám is, és a ki nekem szolgál, megtiszteli azt az Atya.

Mikor ker. hívek, hű tanítóról szólunk, olyat értünk alatta, a ki az üdvözítőt követi a felolvasott szent ígék szerint; kinek szeméi előtt lebeg mindig magasztos hivatása; ki egy szívvel, egy lélekkel törekszik hivatalának kötelességeit teljesíteni, ki előtt nincs világi gyönyör, mely vele azt háttérbe szorítaná, nincs baj, nincsen küzdelem, mely hivatalának betöltésében hátráltatná, meggyöngyöztetné. Ily hű munkásokra vonatkozik az ur biztató szövege: A ki engem szolgál megtiszteli azt az Atya. Megtiszteli pedig:

1. A jók becsülésével és a jók szeretetével. Mintha hallanók az ellenetést, hogy ép az a baj, hogy a tanító pálya az, a mely nem talál napjainkban sem kellő méltánylásra, s meg kell vallanunk, hogy ez sok tekintetben igaz. Sokszor az emberek elfogultak, nem akarják talán megérteni a népnevelés magasztos feladatát; sokszor a hibás és ferde nevelés okoz a tanítónak sok bajt, kellemetlenséget, mert sok szülői házból alszik, nyugszik a fenytő vessző, s ilyenkor nem esoda, ha a tanító közt, a ki kötelességét lelkiismeretesen törekszik teljesíteni, és a szülők

közt kellemetlenségek fejlődnek ki. De másrészt egy pályán sem nyílik annyj alkalom az őszinte tisztelet és becsület megszerzésére. Es ez igen természetes, mert nincsen igazabb annál, midőn a gyermeki szív vezet a szülői szívhez s onnan a tanítóhoz. Minden ember szereti gyermekét s a tanító, ha a gyermek iránti hivatását hiven betöltötte, már megnyerte a szülőknek becsülését és tiszteletét. Egyébiránt t. ker. hívek, oly pálya, a melyen a tisztelet, a becsület általában véve nyilvánulnak, oly pálya nincsen. Mert mindenkinek tetszeni nem lehet s az emberi működés, a hivatal kötelességének teljesítése oly minden irányu, oly sok oldalú megbírálatásnak van alá vetve, hogy igazán esodát kellene művelnie a tanítónak is, ha az irányában nyilvánuló mindenféle kívánalmaknak eleget akarna tenni.

Megtiszteli s megáldja az ur a hű szolgát a tiszta lelkiismeret jó bizonyágtételével. Ha az ember hivatala kötelességeit teljesíteni igyekszik; ha a tanító kötelességeit teljesíteni iparkodik: ekkor a nyugodt lelkiismeret azon legbecselesebb és legdrágább kincs, melylyel a földön bír. Mert kérem: mi teszi az embert nyugodttá? mi az, a mi életünkét szépíti, nemesíti? mi az, a mi az élet terheinek, küzdelmeinek legyőzésére megadja lelkünk egyébiránt, mint a nyugodt lelkiismeret? mint az a tudat, édes, bölde, gító tudat, hogy kötelességeink hiven és pontosan eleget tenni igyekeztünk? Nyugodt lelkiismeretre szüksége van minden embernek s e nyugodt lelkiismeretet érzi azon tanító is, ki hivatalának kötelességeit hiven teljesítette; mert midőn körül néz és látja, hogy százaknak adott műveltséget, szellemi életet, akkor lelki öröm fogja el és batja át lelkét; s ezen lelki öröm azon édes öntudatban talál kifejezést; kötelességeimnek eleget tettem, megáldott engem is az ur a jó lelkiismeretnek bizonyágtételével.

Megtiszteli az atya és megáldja a hivatalában szolgálatában hű tanítót tartós étellel és örök boldogsággal is. Midőn ker. hívek, azt mondod, hogy az Atya a jó tanítót tartós étellel tiszteli meg, nem azt akarom mondani, hogy Isten hosszú étellel áld meg minden tanítót; mert az emberiség nagy kárára elhunynak azok közül is sokan, sokszor épen szolgálati hűségök következtében s úgy járnak, mint ama madár, mely fiait saját vérevel táplálván, maga-magát emészti meg. A tanítói életnek áldása nem az évek számában áll, hanem abban áll, ha a tanító hiven munkálkodott. Akkor fenn keil és fennmarad emlékezete, mert szeretjük azon tanítónkat még a sírban is áldani, kiről látjuk, hogy hivatalának élt.

Ime, ker. hívek, mindezekből tanúság az, hogy a hű munkásság, az igazi sáfárság mindenkoron megleli, megtalálja a maga jutalmát. Légy üdvözölve általam, ünnepelet ferfiu, e szent helyről a honnan áldás és szerenese kívánatomat intézem te hozzád. Ugy hiszem, te is hű tanító, jó sáfár, jó szolga voltál mindekkoráig és ime, nemde látod, hogy megtisztelt és megáldott téged is az ur a jók tisztelével, megáldott a tiszta, lelkiismerettel, hosszú étellel és megáldott boldogsággal. Áldd az isteni mindenható gondviselést, hogy ily sokáig hozta éveidnek fonalát; kegyeletteljes érzelmekkel emlékezzél meg ezen nemes gyülekezetről, melynek kebelén 50 éven át működött tanítótól; emlékezzél meg tanító társaidról is, kik veled együtt éltek, de már Istenben nyugosznak; emlékezzél meg azokról is, kik e mai jeles napon távolról és közelről eljöttek ide és megjelentek itt, hogy ünnepednek fényét, méltóságát emléjk. Nyugodjék meg rajtad az Istennek gazdag áldása! Legforróbb ohajtásom az, hogy virágozzék ezen nemes anyaszentegyházban az iskola még sokáig vezetésed alatt, vegyen abban növekedést a jó, igaz, a nemes!

Nevelj számos évig a társadalomnak, egyháznak és államnak lelkes, buzgó tagokat, honfiakat, — s így bármikor gördüljön le rád az életnek kárputja, mindenkor nyugodt lélekkel mondhatod azt: Megáldott engem az ur, áldassék az ő szent neve örökkön és örökké. Amen.

Erre Chotvács Endre vizesréti lelkész s dékán lépett az oltár elé s szónoki tüzzel, élénkséggel mondot tót nyelvű szónoklatot.

Ujra megszólalt az orgona s a sekrestyéből Bartholomeidesz László gömöri ág. evang. esperes. Chotvács Endre és Terray Gyula léptek az oltárhoz. Az esperes kinek jobbán Chotvács, balján Terray állott, a következő tartalmu beszéd kíséretében adta át az eléjük lé-

pett érdemes tanítónak az esperesség által adományozott disz-serleget:

„A mi esztendeinknek napjai hetven, vagy mennél feljebb, nyolczvan esztendő; és a kinek szinte a java is nyomorúság és fáradság, mely mikor hirtelen elmúlik, elrepülünk.“

A szoltárok irójának XC. Zs 10. versében jelzett e szavak emlékeztetnek bennünket az utra, melyet nekünk megfutni adatott e földön. Hetven év, nyolczvan év az, a mi adatott az embernek földi futásul, s mennyien vannak kik ezen idő előtt befutják földi pályájukat; és azok, kik ezen túl élnek, mint igen ritka kivételek tűnnek elő. Ebből már világosan következik az, hogy nemcsak ezen pályafutását megfuthatja, Isten kegyelme ez élet örömeiben is részesíti őt és ez élet fájdalomiban enyhét és vigasztalást nyújt neki; hanem ha valakinek megengedtetik azon kegyelem, hogy egy és ugyanazon hivatásban, — melyben úgy az egyesek, mint a társadalom, az egyház és a baza javára működhetik — futja be földi pályáját; hogy az Isten iránti hálájának jelét adja és elmondja: Uram, dicsérlek téged; áldd meg én lelkem az én Uramat Istenemet! Ebből következik még az is, hogy úgy a régi időben, mint mai napság is az 50-ik évfordulaton ünnepelesen szokták megtartani. Ime t. ferfiu, ime t. tanító ur, a gömöri esperesség és ezen egyház hasonló ünnepelet szant ön számára ma. Amaz 60 évre tekint vissza, mint oly időre, melyben ön mint gazdalki, lipóezki, és süvetei tanító működött kebelében, — ezen hatvan évből a süvetei egyház ötvenet sajátjának vall, mint olyat, a mely alatt Ont. mint tanítóját tisztelni, szeretni tanulta. Es ime közelről és távolról megjelentünk itt a végett, hogy önnel, midőn az ön lelke áldja jóságos Istenét, a mi lelkünk is áldja a jóságos mennyei Atyát; a végett, hogy tanui legyünk ne csak azon örömeik, melyben ön részesült jelenleg, hanem azon tiszteletnek is, melyet mindnyájunk és különösen ezen süvetei egyház tanusítani szándékozik. Üdvözljük önt mindnyájan ezen a napon, különösen üdvözlöm én önt a gömöri ág. evang. hitv. esperesség nevében, üdvözlöm kartársai és a népnevelés barátai nevében, üdvözlöm azon szives óhajttással, hogy a jóságos Isten tartsa meg jó egészségben ez egyház javára továbbra is, a jóságos Isten gyamoltsa lépteit és az ő áldása kísérje mindenkor!

Hogy pedig ne csak szóval, hanem tetteleg is tanuítsák úgy az esperesség, mint kartársai is tiszteletüket, fogadja e serleget oly szívesen, a mily szívesen adatik a gömöri esperesség nevében; adatik tisztelő társai és a népnevelők barátainak szíveskedéssel; adatik a végett, hogy ez záloga legyen azon őszinte kívánatnak, hogy az Isten áldása önt sokáig-sokáig kísérje és a jóságos Isten áldja meg most és mindörökké!“

Terray Gyula szólott tótul s át nyújtotta az ünnepeletnek a süvetei egyház által ajándékozott disz-serleget.

Megható jelenet volt az oltár előtt a három lelkész s előttök az agg néptanítót látni. A tisztas arcú esperes, maga is a munkában, a köztiszteletben eltöltött hosszú élet eleven képe, őszinte, kerestlen szavaival mintegy multnak komoly, részrehajlatlan elismerését fejezte ki az ünnepelet iránt; míg az utána szólott ifju lelkésznek esengő hangja, szónoki heve a jelennek szeretetét tolmácsolta, a mely öntüzetül elragadtatva, küzdelmeinek zászlójával akarja kitűzni azt az eszmét, a melyet a tiszteletre méltó néptanító alakja megtestesít a népnevelés eszméjé. Az agg földművesek egy pár könnyet törültek szemökben.

Terray Gyula befejezi az oltári liturgiát s a Luther hatalmas „Eros varunk“-jának hangjai mellett leped ki a templomból az ünnepelet, családja kíséretében, utána a vendégcsereg, majd a süvetei nép s ezzel az ünnepelet véget ér.

Végszóm a tanítókhöz van. Van-e joguk a népnevelés ügye s a tanító iránti közönyt, mellőzést vetni a közönség szemére, ha maguk oly ünnepelet, a melyen a süvetei jubileum volt, oly feltűnően elmaradnak? Pirulva írom ide, hogy az ünnepeleten alig tudtam tizenkét tanítót összeszámolni.

Vándor.

Községi miseriák.

Jánosi, 1883. július 10.

A „Gömör-Kishont“ július elsején megjelent számában

városok részéről s ehhez járult 1703-ban a kilenczed, a mező minden termésének kilenczede mint új adó hozatott be. A tized, mint köztudomásu, a papságnak adatott. Es mi lett az 50 dzsidás katonából?! Béla maga 1704-ben 150 katonát adott lengyel szolgálatba, annyira, hogy csak az öreg és munkaképtelen férfiak maradtak honn, a földművelés és kézi mesterség nagyjából vesztgett, mindenféle munka pangott, a mint ez egy kérvényben kifejeztetett. Ehez még rettenetesebb gyászok és szerencsétlenségek járultak, melyek hébe-korba a városra rohantak, 1553. június 1-én az egész város annyira leégett, hogy a harangok is megolvadtak. 1600-ban oly megsemmisítő módon uralkodott a dögvész, hogy 700-an haltak bele. 1679-ik évről mondja az évkönyv: „július 30-án királyi piaezunk Bélán oly szörnyű ragályos dögvész ütött ki, mely advent első vasárnapjáig tartott és 418 egyén halt meg benne.“ Daczára a balsors efféle esapásainak, a város az életmód egyszerűsége, a munkádés a kézi mesterség szorgalmas gyakorlása folytán ismét felemelkedett és megerősödött. Kézműipari első alapszabályai a XVI-ik évszázadig felnyulnak. A czipészek, timárok, mézsárosok, szabók és szűcsök alapszabályait növelte és kifejtette többszörösen a lengyel-uralom, mely kétségkívül nagyon előmozdította a kézműipar virágzását és erősödését, midőn a városokat nyelv és hitre való nézve is ismételtlen általmába vette.

Igy lön, hogy a 13 zálogba adott város még inkább megőrizte előbbi jellemét, míg nem 360 évi idegen uralom után Mária Terézia alatt, 1772-ben Magyarországhoz visszaesatoltatott. A királynő új czim adományozása alatt megerősítette a városok jogait.

Most már Lubló, Gnédza és Podolin városoknak hozzájuk esatoltatásával, saját grófjuk alatt képezték az ugynevezett XVI. szepességi városok önálló tartományát.

1876. okt. 1. megszűnt a tartomány mint ilyen létezni s a városok „Szepes megyében“ egyesítettek. Béla ekkor mint rendezett tanácsosal bíró város szervezte magát. A város 600 méter magasán fekszik a tenger színe felett, a Poprád balpartján. Nyugatról szabad kilátással bír a magas Tátrára. Az egészben van 450 ház 2589 lakossal, kik

gazdászattal és kézműiparral foglalkoznak. Közművelődési intézetei közül megemlítendők: a főnebb érintett s goth izléssel épült kath. templom 1260-ból s az evangélikusoké 1786-ból; — kath. és községi iskolája, ez utóbbi figyelmű érdemlő muzeummal; kath. kórháza s a városi szegényekháza a szűkölködők s ügyefogyottak számára.

A bosszu.

(Beszély H. Tóth Józseftől.)

Folytatás.

III.

Pár héttel ez esemény után, egy szép verőfényes nap délutánján a váci-utca egyik hazának pazar fényvel díszített szobájában fiatal nő állt. Minden perczben kitekintett az ablakon. Kis fejr kezében egy összegyűrt levélkét tartott. Sokáig várokozott magára. Vajjon eljön-e? De megígérte hogy eljön. Itt írja: „... délután három órakor okvetlenül teendém tiszteletemet...“ Ah, mennyi hidegség van e sorok közt; a szerelemnek egy vonását nem vagyok képes felfedezni benne, — mondá magában.

A hölgy Sárray Ilka volt. Lám, lám! Hát mégis talált módot, hogy Háromvölgyi Kálmánt magához halozza! Olyan türelmetlenül várta már, pedig még nem volt három óra.

Ez alatt pedig Kálmán kedvesénél Jolánál volt. Épen a levelet olvasta. A fiatal hölgy jegyesének vállára támaszkodott gyöngén s úgy hallgatta e pár sorból álló levél olvasását:

„Kedves Kálmán!

Rég vártam az alkalmat, hogy önnel bárhol találkozhasam. Megvalloam nem sok reményem volt hozzá, hogy ön nálam megfogna jelenni; mert már többször volt alkalmam tapasztalni irányomban napról-napra hidegülő barátságát. Higyje meg édes Kálmán, hogy most sem terhelaém önt ily udvariatlan kéréssel, ha változott körülményeim sürgős elintézésére, mely okból tapasztalt jártasságára oly nagy szükségem van — nem indokolnák azt. Így azonban kénytelen vagyok önt kérni, hogy ma délután 3—4 óra tájban

lakásomon megjelenni sziveskedjék. Remélem, kérésemet nem fogja ön megtagadni! S. Ilka.“

— Ugyan miféle körülmény változhattak e nőnek, melyeknek elintézésére a te jártasságotad igénybe akarja venni? Kérdé Jolán, midőn Kálmán a levélolvasását befejezte, míg arcán halvány pir futott végig.

— Hidd meg kedvesem, nem is gondolhatom, mi lehet az, — felelt Kálmán. Majd enylegve hozzá tévé: nem vagy-e féltékeny, hogy e csabos nőhöz megyek?

— Legkevesebb sem, — válaszolt a hölgy fejét Kálmán vállára hajtva, én bízom hű szerelmedben.

— Ugy én üdvözölök a tiedben — felelt az ifju s egy tüzes esokot nyomott a hölgy ajkára.

Ezzel vév kalapját s eltávozott. A torony óra harmat ütött.

Sárray Ilka hangosan számlálja az óra ütéseit. Egy, kettő, három.

E pillanatban megcsendült a kapu esengettyüje.

— Ez ő, bizonyosan ő, — mondá Ilka hevesen felugorva s az ablakhoz sietett. Igen látom. Megtartja szavát. Pontosan megjelenik. S hirtelen visszaült a pamlagra. Egész arca izgatottnak látszott. Kezét keblére szoritotta, melyet heves érzelmek osromolhattak.

Nemde pontos vagyok Ilka nagysád? mondá Kálmán belépve s a hölgyet köszöntve.

— Igen, de sajnálom, hogy ily ritkán.

— Nagysád nem igen unja magát e kellemes helyen? kérdé Kálmán kitérőleg s előkelő hanyagsággal leheveredve a hölgygyel szemközt álló székre.

— Hogyan tudja azt ön? kérdé élesen.

Különbön engedje meg, hogy adós maradhassek a felelettel. Nagysád parancsolt és én megjelentem.

— Hálátlan! — kiáltá a hölgy szenvedélyesen.

— Szabad tudnom az okot? kérdé Kálmán szelid higidgadsággal.

— Ön annyira siet tőlem?

— Kénytelen vagyok; várnak reám. (Folyt. köv.)

helységünk földmives és előkelő tagjaira egy díszettel fel-
eresztett erős szemrehányás bocsátott világra azon alka-
lomból, hogy a Sebők Lajos 3 tagból álló decentralizált
szintársulati maradáknak pár napig helyt adtunk magunk
között. Ez a kétféle zuhany így egy felütésre nem valami
kellemesen érintett bennünket annyival inkább, mert nem
vettük észre, hogy a nevezett társulati maradék valami ba-
bérokat tudott volna szereznii magának közöttünk. Nem itt,
még a savanyu-levesökbe sem jutott babér. Egy hétig ten-
gődtek közöttünk rendezve 4 előadást — melyből azonban
pártolás hiány miatt csak kettőt tarthattak meg — azután
tovább állottak a szelrőzsa más irányában, vivén magukkal íres
zsebeket, magas reményeket. Se mikor idejöttek, se mikor
elmentek nem kérdeztük meg tőlük, hogy tagjai-e a szini
szövetkezetnek? Ugy voltak itt mintha nem is lettek volna.
Egy szép reggelen kőd takarta be lábaik nyomát.

No de még ha nagyobb buzgóságot fejtettünk volna
is ki mint nem, akkor is azt hiszem, a mi falusi gusztu-
sunkhoz senkinek semmi köze. Ha városból az ily dolgot
miseriának minősítik, hát marad a mi falusi miseriánk —
nem halunk bele. Van nekünk ilyen miseriánk több is —
csak hogy már ezeket mi is érezzük, ezek már nekünk
is fáznak.

Ott van mindjárt az a nagy remények közt életrekel-
tett s e lapok hasábjain többször emlegetett dalárda, mely
egy szép számú közönség élénk érdeklődése közt kezdte
meg utját. Annyi jutott ennek a szeretetből osztályrészü-
l, a mennyi más falusi dalárdák közül tiznek se jut. A hely-
beli uri közönség magához ragadva még a vidékieket is,
fömmött tárczát adott kezébe, csak hogy gyors virágzásra se-
gitse. Es ime a nagy szeretetnek mi lett a vége? Az éneklő-
kar agyonszorult a sok öleléstől, a nagy kedvezés durcziás-
sá tette, elkápráztatta szeréit. Az a tánczestély, mely hi-
vatva volt fenállhatásának és virágzásának alapját vetni meg,
lett megromlásának magva. Attól fogva már működése el-
veszítette elevenségét, vergődésnek indult. S hiába a nép,
csak nép marad nem tud lelkesíteni szellemi dolgokért, nem
tudja lerázni magát a port, a mely ráragad. Nem szeret
énekelni anélkül, hogy a torkát meg ne köszörülje. Így volt
ama fényes bál után is. A torkára ragadt port a bál jöve-
delemből akarta lemosni s minthogy erre nem kapott en-
gedélyt, felmondta az engedelmességét. Jelentékenyen hoz-
zá járult a felbomlás siettetéséhez ama meggondolatlanúság
is, melyet egyik egyházi előjáró elkövetett, a ki egy önfel-
ledt perczében nem átalotta a vele együtt torok köszörülés
ben forgolódo énekkari ifjúságot a szövetkezet felbontására
buzdítani.

Most már ismét csendes lett minden, a nagy buzga-
lom kihűlt. Vacatio van, a szellemi művelődés nagy vacatiója.
Összhangzatos éneklés nem zavarja az iskola csendjét. A
rövid ideig tartó díszőségnek csak édes emlékei virasztanak
falai között. Ott van a fisharmonika, mely édesbusan, mint-
egy szemrehányólag kiált a csendes nyári estéken a mező-
ről hazatérő kartagokhoz: miért hagytatok itt, hiszen mi
kölesönösen adtunk volna egymásnak lelket! Aztán ott van
a díszes könyvtár, mely egy jobb művelődés iránt fogeko-
nyabb nemzedéket vár.

Bárcsak mennél hamarabb feltámadna az a jótékony
szellő, mely életet lehelne a kihűlt tetemekbe, s nyitatték
út és mód a buzgalomban ki nem fáradt vezetőknek ezen
buzgalom értékesítésére s a nép szellemi és erkölcsi szín-
vonalaik emelésére!

Nagy szükségünk volna pedig nekünk erre, mert ha
közültekintünk ajtók előtt, lehetetlen észre nem vennünk,
hogy tetemes fogyatkozásaink vannak.

Régóta érezzük egy tízi fecskendő hiányát. Nélkülöz-
hetlen kellék volna ez minden jól rendezett községben, an-
nál szükségesebb egy ily népes és terjedelmes helyiségben
mint a miénk, a hol a föld és rét minden termése haza hoz-
datik s hol gazdáink nem jutottak el még odáig sem, hogy
épületeiket és terményeiket tűz ellen biztosítsanak. Egy elő-
kerülhető szerenésellen pillanat az egész községet koldussá
teheti; a veres kakasnak nem fogjuk tudni utját állani. Vajha
a községi választmány erre is kiterjesztené figyelmét s mi-
dön kiveti a 28—32% magasságig járó községi pótdát,
venné számításba, ha vajjon az így begyűlt összegből nem
szakíthatna-e e ezétra is minden esztendőben valamit? Ezt
a tételt már csak nem törölne ki a költségvetésből a me-
gyei számvévszék pennája, mint a hogy a tanítói nyugdíj-
intézeti díjat kitörülte?

Apróság közönségi választmány! Nem tudom kinek kö-
telessége a községi választmány nem virilis tagjai — választ-
tásáról s azok esetleges kisorsolásáról gondoskodni, mert ha
tudnám ujjal mutatnék rá. Csak annyit tudok hogy e te-
kintetben mi nálunk még nem ütött be az alkotmányos kor-
szak; a törvény meg van, de nem megfelelőleg alkalmaztat-
ták. Hogy valaha a választó polgárok községi választmá-
nyi tagok választására össze lettek volna hívva — arról nem
tud egy ígét is senki. A kit, vagy a kiket a körjegyzőség
jönak lát ajánlani és kinevezni egyszer-mindenkorra, azok
elfoglalják a sedest, míg ki nem halnak belőle! Távol le-
gyen tőlem, mintha személyek ellen intézném e kifakadást
nem én tisztelem a községi választmány tagjait, de ez nem
akadályozhat abban, hogy a választmány kiegészítése körüli
eljárás hiányait ostorozzam. Magánuton is kifejtettem már
én e tárgyra vonatkozó panaszomat, — de mi haszna, ha
borsót hiánytam a falra. A régóta tartogatott keserűség ex-
pectoratiójára nincs alkalmasabb tér a nyilvánosságnál; ki-
vált ha a busulat kiöntés az illem és a tisztesség korlátai
között mozog. Bárcsak meghallanák e kiáltást azok, a kik-
nek füléhez intézve van s ne lenne szükség egy esetleg má-
sodik, az eddiginél nagyobb kiáltásra.

Két dologért van még okom kiáltani. Egyik amaz el-
hagyatottság és sok tekintetben rendtelenség miatt, mely
temetőnk környezéi, másik a vasárnap szentségére vonat-
kozó törvény amaz áthágása miatt, melynél fogva nálunk a
kereskedések, koresmák s ezekben a kuglizók vasárnap,
sőt a legnagyobb ünnepeken is reggeltől estéig folyvást nyitva
vannak. Mindkét dolog megérdemelné a közrendészetre való
felügyelettel megbízottak figyelmét.

Megbotránkozásra való dolog az, hogy temetőnkhez
nincs egy tisztességes utunk, illetőleg bejáratunk. Faraó utó-
dai, kik itt közgyönyörűségünkre, mint a hógomoly, évről-évre
jobban összegyüremlenek, kezdik lassankint beépíteni az utat a
nélkül, hogy valaki vetet kiáltana nekik s ma-holnap meg-
érjük, hogy a temető alsó részéhez még csak gyalog-utunk
se lesz. Rendet kell már végre-valahára teremteni e tekin-
tetben is. A társadalom fekete pontjait meg kell egy kicsit
ezorkázni. Hát az a tisztátalanság, mely ott az utakat ellepi

s mely miatt nagy ovatossággal lehet csak egy lépést is
megreszkizni a ronda ezigány fajzat miatt — bizony ez
már impertinentia! Ha másként le nem lehet őket szoktatni
a csintalanságról, — hát adót kell vetni rájuk büntetésül s
a befolyó összeget az utak tisztántartására fordítani.

Valamint elejét kellene venni ama kiváltságnak is,
a melylyel itt a zsidók más községek felett bírnak.
hogy t. i. a törvény világos rendelkezése ellenére a keresztény
ünnepeken nem, csak a magukéin tartják zárva bolti helyi-
ségeiket. Summ cuique! Ha mi nem háborgatjuk őket mi-
kor ünnepeken, — ők is tartsák tiszteletben vallásos ünne-
peinket annyival is inkább, mert erre az országos törvény
is kötelezi őket.

Egyébiránt a mi vasárnapjaink igen vígan szoktak le-
folyni. Három dolog az, melyben a nemes ifjúság e napon
gyakorolni szereti magát t. i. a kuglizásban, az ivásban és
a táncban. Sokszor már vasárnap reggel megkezdődik az
alsó koresma udvarán, természetesen étkelen láрма és faj-
talan beszéd közt a kuglizás s tart öreg estig. Közbe-közbe
aztán az amalgamizált kruppliszesz is megkezdí működését,
melynek eredménye aztán az, hogy itt minden vasárnap felső
és alsó koresmában tánc van, egyikben a cselédek, másik-
ban a gazdák fiai bokázván. Végre aztán egy éjféltől utcai
lármával és kurjongatással bocsátja útjára a letűnt vasárnapot.

Ez ellen kellene még szigorú törvényt hozni, ez job-
ban megfontja a vasárnapot, meg a boltok nyitva maradá-
sánál is! Adja Isten, hogy minél előbb új vérkeringés le-
gyen észlelhető az elmondottak tekintetében községünk
életében.

Lenkey István.

Levelezések.

Ajnácskő, 1883. július 10.

Tekintetes szerkesztő ur! A kötelesség-mulasztás, a
halogatás vádja olyan régen és olyan nagy erővel nyomja
már a lelket, hogy nem állhatom tovább. Megírom ezt
a furdői levelet, meg én, ha beletörök a bieskám is. Csak
aztán legyen türelme másnak meg végig olvasni.

Szélesebb értelemben véve, még ne tessék olyan na-
gyon megijedni, hogy ilyen tudományosan kezdem, — mon-
dom, szélesebb értelemben véve, a furdői levelek két kate-
goriába oszthatók, u. m. tudományosak és kedélyesek. —
No mert míg az egyik vegytanilag elemezve a „esevize“
alkatrészeit, a tudomány fegyvereivel győz meg arról, hogy
egészségi szempontból van szükségünk a fürdőre; — a másik
kategoriba tartozó tudósítások, szíved titkos rejtekének leg-
bensőbb hurjait igyekeznek felhaogolni, hogy gyere és mulass!

Én megvallom, ezt az ajnácskői esevizet elemezni
nem is tudnám, nincsen is rá semmi szükség. — Ha épen
valaki meg akar győződni nagyszerű hatásáról, jöjjön és
pillantson rá, azokra az üde szép arczokra, melyekre ez a
jó esevizet, meg azokuak a terepélyes tapoleza fáknak rezgő
levelei közt játszó szellő egy hét alatt is, milyen piros ró-
zsákat festett.

Tehát kedélyes furdői levelet irjak? Lelkem kopár,
mint ott átellenben az a hegyorom, melyre, mint a mult
díszőségének sarkövére, a sasok és a verések is csak hálni
járnak. Tehát nincs forrás, melyből merithetnék! Azaz for-
rás volna biz itt, de nincs, ki meríteni tudna belőle. Adok
hát egy száraz rajzot, hiszen ugyanis azt húzza Marci
most is.

„Száz ágon bus gerlieze turbékol.“ —

Szerkesztő ur meg ezt fütörészi:

„Száz parton, hallgató ajakkal,
Meddig ülsz még bús levelező?“ —

Rimaszombat felől jöve, s már többször áthaladva a
Gortva patak rohanó árja fölött, ezek a mindég emelkedőbb,
magasabb hegyesucok, hegygerincek, elbujtatott s folyvást
mélyebbedő kanyargó völgyekkel a természet szépségein
elmerengő lelket úgy vonzák, úgy esalogatják belebb-belebb;
előbb csak egy parányi részét mutatják be szépségöknek;
majd mind többet ígérnek s mutatnak is; olyan hatással
vannak reánk, mint szerelmes ifjura egy büszke szép hölgy le-
ereszkedő mosolya, mely után következik egy meleg kézszerítés,
azután egy édes ölelés, s majd egy szenvedélyes hosszu
torró csók. — Valóban is, az örök mindenható nyomta reá
e helyre teremtő esőkját, oly szép, oly remek ez.

Egy estenden ott ültem az almágyi partok felett. Lenn
a völgyben a nehéz köd, mint pihenő tenger árja, lombán
uszott, fehér habba fűrészte az alvó fűzest. S e köd hullá-
maiból kiemelkedve, mint anyai virasztó gond, állta körül a
két magas hegyesues, megvilágosítva a kelő hold kísérteties
fényétől, — ölelen tartott gyermekét, az ajnácskői szikla-
várromot, mely mint az ösödök nagy szemlének árnya,
busan néz vala le a lábainál elfutó Gortva habjaira. — El-
merülve néztem e felséges képet. A hozzám fölhangzó vig
dana ébresztett fel csak merengésemből.

Telve e vidék festői képeket. Az utast vagy vendé-
get, kit e regényes fekvésű s kitűnő gyógyerejű fürdőnek
van szerenésje üdvözölhetni, az említett szépségeken kívül
mindjárt meglepi egy sajátos körülmény, mely azt mu-
tatja, hogy mily hatalmas erővel működik itt ma is az al-
kotó és romboló istenség: a fürdőbe levezető út két oldalán
elnyuló topolya sor három testvér halottja ez, melyeket egy
fergeteg gyökerestől kitépve döntött le, de földi maradvá-
nyaikkal a dynamit e korszaka sem tud megbirkózni. — Nem
messze jobbra áll a kellemes kinézésű „sweizci-lak“, telve
minden szobája díszesbél-díszesebb vendég-sereggel; balra
a többi lakosztályok, fürdő-házak, mind esinosan rendbe
szedve, kényelmesen berendezve. — Fölöttök dus gesztenye
lombok, terepélyes nyárfák fogják fel a nap égető hevét.
A háttérben pedig hosszan, messze terül el az árnyas bük-
kös kanyargó utával, sötét rejtekeivel, melyekben bujdosít
játszva üzi egymást a gerle-pár, vígan esattog a kis filemle.

Már ezek korán kezdett munkájokból kifáradnak, mi-
dön a nem utolsó jánosi ezigány-banda vidám zenéjére egy-
gyenként bontogatják le, — többnyire bájos hölgyekből álló
kedves vendégeink — ablak redőnyeiket, s lassanként bené-
pesülnek a kellemes sötányok. Ösopotokba gyűlnek az
ismerősök, esítteg-esattog piezinyke nyelteskájójok, mint föl-
löttük egy kiszáradt ágon a pihenő fecské-é. Elregélik egy-
másnak tündér álmaikat, de nem végig, csak úgy félig, mert
tiltja a feleségek hűség, meg . . . meg . . . vagy talán nem
is tudnak tovább, mert egy éjjeli korhely esavargó kurjan-
tásai megzavarták a végkibonyolodást? Sohse kérdezzessük.
Itt jön épen a fürdő nagyerdemű igazgatója, majd kivallatja
ő, csak bizzuk reá.

Ma azonban ő sem boldogul a makacs fejekkel, pedig
máskor naponta ötször hatszor is szívesen veszik odalegy-

gyintett szellemes szavait, a „betegek“ édes vigasztalásait;
de ma csak úgy zudul szegény fejére a panasz. Egyik így
szól: „miért zörög ilyen korán az a ezigány?“ a másik:
„de aztán kocsit küldjön az uramért!“ a harmadik: „átko-
zot lassan készítek azt a fürdőt!“ negyedik: „mindig csak
ezt a hitvány magyar nótákat huzatják!“ Erre persze nagy
a felháborodás, különösen egy tüzes szemű magyar me-
nyecske kontrázik erősen az igazgató ur mellett, s mindjárt
rá is huzatja, hogy: „Mély a Rima, zavaros ha megárad!“
Ötödik: „ma igen tejföls volt a kávé, tessék intézkedni!“
„En ezután nem fogok fönt ebédelni, — szól a hatodik —
tessék a szobámba rendelteni, s tartsanak minden vendégre
legalább egy kelner!“ „Igenis — szól az igazgató tekinté-
lyesen és megnyugtatólag — mindezekre nézve intézkedni
fogok. Parancsolnak még valamit nagysádek? S honlokára
tolva pápaszemét s törölgetve a nehéz veritéket, mely ar-
czán végig hömpölyög, nyájasan biztosítja őket, hogy vasár-
nap minden bizonnyal leszen bál. Így aztán szent a béke!
Mehe! Mindössze annyit kell még biztosítania, hogy min-
denikönek hozat egy a legújabb divat szerint tánczóla fiat-
al embert — Pestről s azon esekélyesre nézve fog intéz-
kedést tenni, hogy ezután mit ők itt lesznek, ezen a vidé-
ken semmiféle menyörgés és villámlás ne legyen, — mert
különbö félelmökben mindnyájan hozzá mennek — aludni.

Ezalatt a fürdő minden zugában megnépesül. Zsong,
zsibong a világ. Csak itt van élet most. Ott átellenben hadd
izzadjék a szegény tót, hiszen néhány lépésre a háta mö-
gött üti marokra a rendet édes felesége; azután jutalmat
kap érte, s iszik esevizet ingyen! . . . Mig itt fizetni kell
azért is, hogy az ember nem csinál semmit, mindössze is
eszik, mulat és betegeskedik.

Csakugyan már delelőre áll a nap sugára. Mig az a
sok apróság amott a barna lombok árnyékában még hogy
mulat, talán már nem is éhes; hogy épít homokból szikla
várat, hogy legyen aztán mit tovasepreni a rohanó vizárnak.
Gyönyörűség őket még nézni is, hát még ott játszani velő:
a porban! Boldog órák. Édes álom!

Végre együtt vannak annyian a mennyin; nem mind.
Az egész szolgaszemélyzet csupa szem, fül, csupa igye-
kezet. Jön is egymásután: leves . . . hus . . . Kérem van-e
valami szárnyas? szól végre egyik vendég türelmetlenül. —
„Igen, káposzta!“ Denique aztán megelégesznek.*) ott ül
arcukon az a rózsás mosoly, mely azt árulja el, hogy még
volna ugyan egyetlen kívánságuk, de azt már nem lehet
kimondani; csak a képzelet szárnyain repül lelkök a Ragács
vagy Pogány hegy ormain át az édes otthonba, mire aztán
arcuk is elborul, s a rekkenő hőség sietj segítségül, hogy
egy kis déli álom karjain, minél előbb hazavihesse ábrán-
dos hölgyeit.

De a tulajdonképeni élet mégis csak délután van itt.
Mikor a nap delelő után kissé megfekszik, jókedvű nevetés-
től zajos ismét a bükkös alja; hűsítő sör- és test-edző kug-
lira compariál a férfi kar, folyik a vig élet, melybe újra
belevegynének a ezigány banda mélabus akkordjai; mig las-
san-lassan minden elesendesül, „feketen bölöngatnak a gesz-
tenyés lombjai,“ majd lágyan rezdül a nyárfa levél is, a
békák ciantusa elnémul, csak a szentjános bogár szelid mé-
ese virraszt a csendesen alvók édes álmai felett. **Barkó.**

Hírek és vegyesek.

Hivatalos körutat tett e napokban Fáy Gusztáv
főispán O méltósága Ujházy Lajos főjegyzővel megyénk
területén s megvizsgálta az egyes szolgabírói hivatalokat,
mint halljuk mindenütt úgy az ügykezelést, mint az eljárás
kifogástalanoknak találta.

A rimaszombati egyesült prot. gymnasium igazgató-
választmányába a városnak, mint egyik alapítónak képviselő-
lőjévé dr. Szabó Sámuel választott meg.

Dr. Denecke Caesar jeles fogorvos, — ki általános
tisztelt nevet vívott ki, jelenleg városunkban időzik, hol
valóban esodálatraméltó eredményyel gyógyítja a szene-
döket, — Mint halljuk e hó 25-én távozik el.

Méhészeti előadást tart ma és holnap Nagy Zsig-
mond méhészeti vándor tanító városunkban. Felhívjuk ez
előadásra az érdekeltek figyelmét. — Menetrendje a követ-
kező: július 22—24 Rimaszombat, hol a kaszárnya helyisé-
gében tart előadást (22-én d. u. 3 órákor), 23-án kirándulás
a Sirmalmasba; — 25-én Jánosi, 26-án Serke, 27-én Simoni,
28—29-én Rimaszecs, 30-án Hanva, 31—aug. 1-én Putnok,
2-án Vadna, 3-án Berezika, 4-én Bánhorváth, 5-én Bánfala,
6-án Dédes, 7-én Visnyó, 8—9-én Szilvás, 10—11-én Apá-
fala, 12—13-án M.-Kövesd, szeptember 1—2-án Eperjes,
3—4-én Kassa, 5—6-án F.-Zsolca, 7—8-án Szikszó, 9-én
Aszaló, 10-én Forró, 11-én Szántó, 12—13-án Tály, 14-én
Mád, 15-én O.-Liszka, 16-án Tólesva, 17—19-én Sárospatak,
20—22-én S.-A.-Ujhely, 23-án Zombor, 24-én Tarczal,
25—26-án Tokaj. Az itt tartott előadások, ha csak a körül-
mények mást nem javasolnak, d. e. 9 órákor tartatnak. —
Ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

Államsegélyben részesült iparos-tanuló-iskolák. A
rimaszombati és jolsvai iparos-tanuló-iskolák az 188³/₃. tan-
évre államsegélyben részesültek. Ugyan az elsőnek 300,
a másodiknak pedig 100 frt évi segélyt utalványozott a val-
lás- és közoktatásügyi miniszter.

A vadászati jegyek kiadásának határideje e hó 30-án
lejár, minek folytán felhívjuk a vadászattal kedvelők figyelmét,
hogy a fentebbi határidő letelte előtt az illető hivataloknál
jelentkezzenek.

A dalárda nyári mulatsága ma egy hete volt a „Szé-
chenyi kert“-ben. Délután 3 órákor indultak ki zeneszó mellett
daláraink előkőn Baksay István elnökkel a mulatság színhelyére.
A nagy közönség különösen férfiak tömegesen kísérték a szá-
mos tagból álló testületet. Azonban a nők, — mivel a
Duna felől tömegesen nyomultak előre a fellegek, egy ideig
tartózkodtak a kivonulástól s csakugyan 5 óra felé esett is
egy kis eső, mely a rekkenő hőséget leszállította. Annál
jobb kedvvel indult meg ezután a táncz, melyben városunk-
nak egy intelligens mint polgári osztálya egy iránt részt
vett s tartott szakadatlanul éji 11 óráig. A mulatság alatt a
nem tánczólok számára terítve volt a táncz helyiség szom-
szédságában, hol mintegy 62-en áldoztak Epikur és Bachus
oltárán, míg a nagyobb rész gyönyörködött az ügyesen ren-
dezett különféle tánczokban, míg a színes lampionok ábrán-

*) Ha épen a rimaszombati előkelő turisták meg nem fosztják
őket meg a holnapi szárnyastól is. Megjegyzendő, hogy e hó 5-én vagy
14 notabilitás Rimaszombathól az alispánnál élén, kérvéssel az ebéd előtt
érkezvén, a konyhában nagy szenációt keltett, s szokatlan kelendőseget
idézett elő, melyre egyáltalán nem volt számítás téve.

dos esti fényvel vonták be a fák susogó lombjait. Ez alkalommal felülzettek Baksay István 2 frt 60 kr. Institoris Endre, Mindszenty Bertalan, 1—1 frt. Bolkay Pál, Lengyel György, ifj. Török László 70—70 kr. Németh József 50 kr. Engel Adolf 40 krt. Barányi Gusztáv, Balogh Endre, Erdélyi János 20—20 krt. többen 1 frtot. — Az összes bevétel volt 77 frt 90 kr.

A dobsinai jégbarlang hozzáférhetőségét. — különösen Poprád felől, — nagy mérvben akadályozza az, hogy a Poprád-greniezi utvonali kiszélesítése most van folyamatban, mi által az egyenes összeköttetés Poprád és Vernár közt fel van akadva. — A dobsinai jégbarlang egyike hazánk, különösen pedig a felvidék világhírű nevezetességeinek, melyet különösen ez oldalról látogatnak legtömegesebben. A fentebbi akadály elhárítása érdekében megyénk alispánja a dobsinai polgármester megkeresésére, — átiratot intézett Szepesmegye alispánjához, s így hisszük, hogy az egyenes összeköttetés Poprád és Vernár között rövid idő alatt vissza leendő állítva. És erre épen most van szükség, midőn a nevezetes hely látogatásának megkönnyítése végetta m. államvasutak igazgatósága e hó 15-étől kezdve Budapest (Józsefváros), Arad, Debreczen, Eger, Losonc, Miskolcz, Nagy-Vár, Nyíregyháza és Szőlők állomásokról Dobsinára szóló 2 hóig érvényes rendkívüli mérsékelt II. és III. osztályú menetjegy kiadását határozta el, mely jegyek visszatérőben csak akkor érvényesek, ha a jégbarlang felügyelője nevének aláírásával hitelesítette.

Csendőrségi állomások Gömörben. A belügyminiszternek 10774. sz. a. kelt leírata szerint megyénk területén következő csendőrállomási helyek lettek megállapítva: Rimaszombat 1 őrmester, 1 őrzető, 6 csendőr, összesen 8 ember; ezenkívül Nyustya, Tiszolez, Ratkó, Nagy-Röcze, Sumjác, Dobsina, Rozsnyó, Csetnek, Pelsőcz, Tornallya, Putnok, Rimaszécs és Ajnácskő, melyek mindenikén 1 őrzető s 4 csendőr számára lesz állomás berendezve, míg Tornallyán 1 őrzető s 5 csendőr út tanyát; e szerint megyénkben a jövő 1884-ik évtől kezdve 1 őrmester, 14 őrzető s 59 csendőr fog a közbiztonság felett őrködni.

Azon szabályrendelet, melyet a megyebizottsági közgyűlés ápril 7-én elfogadott, a belügyminiszter akként módosította, hogy a szolgabírói segédek fizetését 900 frtról 850-re szállította le, a járás-orvosokét pedig 400 frtról 500 frtra emelte.

Városi közgyűlés volt e hó 18-án, melynek egyik kiválóbb tárgyát a szabadkai puszták megvétele képezte. A városi választmány Rimaszombat jövőjét tekintve elhatározta a puszták megvételeit.

Apróságok. Azt beszélik, hogy Gömörmegye egyik városának tűzoltó-testülete puszták gazdálkodási (?) és hazafias (?) szempontból felszerelvényeit Szentpétervárról rendelte meg. Hiszük, ha igaz, hogy a szállítási költséget az illető megrendelők saját zsebéből fedezték, vagy talán a szivattyú rubelekkel volt tele? — Szám t a n i k é r d é s: Halljuk, hogy ugyanezen terület a csár koronázását majálissal ünnepelte meg, énekelvén, hogy „Szlava mu.“ Ugyan hány kopek esett egy szótagra? — Valami doctor, — hihetőleg injuriat, — behintette a vendéglő asztalát valahol hamuval s egy kört rajzolván bele, elakarta hitetni a közelállók, hogy az nap; pedig hát ez azon pogácsát ábrázolta, me-

lyet sátoros ünnepen ettek ősei, mi előtt ide be nem vándoroltak s e haza polgárainak zsírján fel nem gazdagodtak. — Bizonyos állatokról tanítják a természet tudósok, hogy ha a veszethez előjeleik érzik magukban elhagyják azon házat, melynek lakói táplálták, nehogy önkiválasztott állapotukban hálátlanságot kövessenek el. A esch-martalócz utadok, kik tőnjük polgártársainkat izgatják a magyar haza ellen, hány fokkal állnak ezek megett?

Kolozsmegye feliratot intézett a képviselő házhoz, melyben kéri, hogy a közigazgatási tisztviselők az állami tisztviselőkkel egyenlő vasuti kedvezményben részesüljenek. E felirat pártolás végett törvényhatóságunkhoz is átküldetett.

Nagy tüzvész dühöngött e hó 13-án Liptó-sz. Miklóson. A szomszéd Verbieze községben ütött ki a vész, melyet az erős szél a városba vitt s mintegy 340 épületet hamvasztott el, ezek között a takarékpénztár épületét is, mely romokban hever. — Emberélet 6 esett áldozatul, ezek között a városnak főkapitánya is. A kár 4—5 millió forint. A nyomor általános, gyors segedelemre van szükség, hogy a mindenből kifosztottak legalább életüket fentarthassák.

Szörnyszülőtt. Mező-Nagycsánban egy oláhasszony K. Vaszlina egy oly gyermeket szült, melynek teste nyakig gyermektest, míg feje egy valóságos disznó. Szopni nem tud, de a tejet tányérből feltudja nyalni.

A kolera. Egyiptom egyes városaiban mindinkább terjed. Már Kairóban és Alexandriában is kiütött, mi arra bírta az európai kormányokat, hogy az ezen vidékekről érkező hajókat szigorúbb vesztézzár alá vegyék. Nálunk is az orvosi körök minden lehetőséget elkövetnek e kellemetlen vendég elhárítására.

Hivatalos közlemények.

Pályázati hirdetmény.

Másolat. 5954. sz. — A nmlgu kir. magyar honvédelmi miniszterium f. évi július hó 4-ről 29878. szám alatt kelt rendelete folytán, a m. kir. honvédségi Ludovica akadémián a f. évi október hó 1-én megnyitandó tényleges állománybeli tisztképző tanfolyamra, a jövő 1883/4. évi tanévre íhatóságunk egy ifjunak bemutatására jogosítván:

felhivatnak mindazok kik a grf. Buttlér-téle alapítványi helyen bemutatást elnyernek, pályázati folyamódványaikat jövő augusztus hó 15-ig bezárólag, az alólírt alispáni hivatalnál annál bizonyosabban beadják, mivel ellenkező esetben az augusztus hó 18-án megtartandó megyei bizottsági közgyűlés által tárgyalás alá és figyelembe nem vehetőnek.

A folyamódvány és mellékletei szabályszerű bélyeggel ellátva beadandók. Csatolandó pedig a folyamódványhoz.

a) a pályázó magyar állampolgári minősítvényéről a hatósági fő- avagy járási tisztviselő, illetőleg polgármester által kiadott bizonyítvány —

b) a pályázó testi alkalmas voltáról vagy is életkorának megfelelő testi fejlődöttségéről valamely honvéd vagy közös hadseregbeli tényleges szolgálatban levő orvostudor által szabályszerűleg kiállított orvosi lelet; és himlő-oltási bizonyítvány.

c) a szabályszerű életkort igazoló keresztlevél vagy születési bizonyítvány. — Pályázók életkora a már betöltött 14-ik évtől kezdve a még be nem fejezett 16-ik évig terjedhet, — hogy a növendékek az akadémiából való kilépés és a honvédséghez való beosztás, illetőleg felavatás idejére 18-ik évüket betöltötték, azonban 20 évesek még ne legyenek. Az életkor megállapítására nézve, az iskolai év kezdete azaz október hó 1-ső mérvadó.

d) Ajánlatos erkölcsi magaviseletről szóló külön bizonyítvány azon esetben, ha pályázó erkölcsi minősítvénye az iskolai bizonyítványban nem foglaltaték.

e) Valamely gymnasium, realgymnasium, realiskola, vagy az említett egyen jogositott egyéb tanintézet négy osztályának legalább is jó eredménnyel lett elvégzését vagy is a megkívántató előismereteket igazoló bizonyítvány.

f) A pályázó által kiállítandó, annak atyja vagy gyámja hitelesített aláírásával megerősítendő és a pályázó törvényes hadkötelezettségi idejének felavatás végett végzett önként, haladéknél 10 év tárgyzó kötelező nyilatkozat következő szöveg szerint:

„Alólírott ezennel kijelentem, hogy a Ludovica akadémiába leendő felvétetésem esetében, akár mint önkéntes, akár mint korosztály és sorsszám szerint soroztatnám is be a hadseregbe vagy honvédséghez, az 1868. évi 40. t. cz. 19. §-a és az 1885. évi 34. t. cz. 2. §-a utolsó bekezdése értelmében a honvédségnél teljesítendő különös szolgálati kötelezettségeket magamat alárendelem, — egyuttal kötelezem magamat arra is, hogy a tényleges állománybeli tisztképző 10-ik tanfolyam jó eredménnyel leendő elvégzése idejében 20. évetem még el nem értem is: védkötelezettségem tekintetéből leendő felavatás végett önként, haladéknél fogok jelentkezni. Kelt stb. aláírás.

A fentebb kötelező nyilatkozatot megerősítem N. N. szülő (gyám). Elöttem N. N. járási tisztviselő (polgármester).“

A felvételi vizsgának, melyet a kir. honvédelmi miniszterium által bemutatás folytán felveendő pályázó letenni tartozik: tantárgyai a magyar és német nyelv, földrajz, egyetemes történelem, mennyiségtan, természetrajz és természettan, ugyanazon tantárgyak lesznek melyek a e) pont alatt felsorolt iskolák IV-ik osztályában rendes tantárgyul megállapítva vannak. — Rimaszombat, 1883. július 16-án.

Felelős szerkesztő: **Bodor István.**

Nyílt tér*)

Haszonbéri hirdetés.

A kiskoru Károlyi Sarolta tulajdonához tartozó mintegy 40 hold szántóföld és rét s 360 hold legelőből álló kánói ingatlan vagyon haszonbérbe kiadandó. Az idő és egyéb feltételekre vonatkozólag felvilágosítást ad Ajnácskőn

3—3

Ebeczky Elek, gyám.

*) Ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Magán-hirdetések.

Haszonbéri hirdetés.

Sajó-Gömör város tulajdonát képező 112 hold szántóföld és rét, — 4 országos vásár jövedelme, — a „Vámház“-nevű korcsma, és két fél éves borméresi jog külön-külön 1884. évi január hó 1-től számítandó háromévre

haszonbérbe

kiadatik.

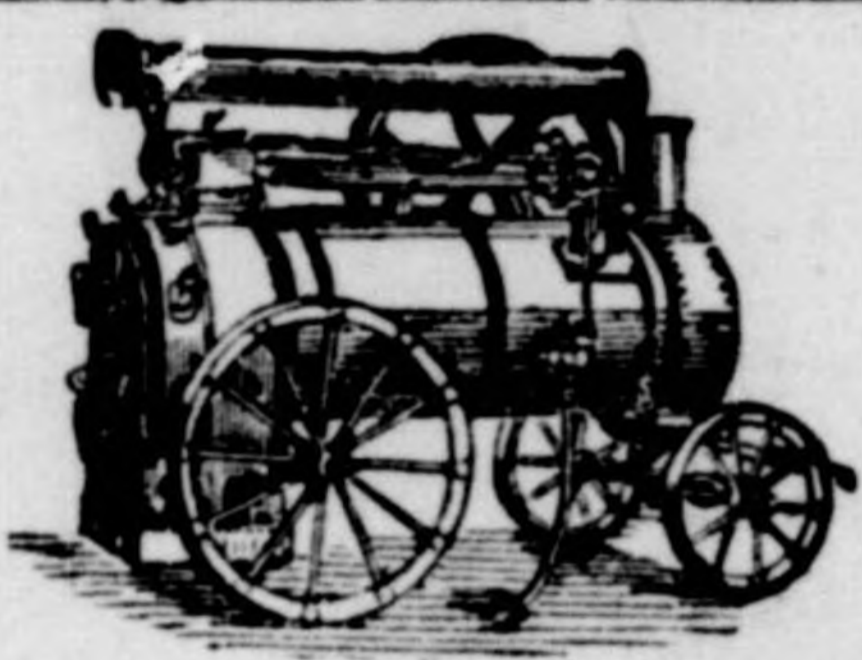
Arverési határidőül f. évi július hó 29-ik napjának d. u. 3 órája Sajó-Gömör városházához tüzetvén ki, — felhivatnak az árverezni szándékozók, miszerint a fent kitűzött árverése bánatpénzzel ellátva jelenjenek meg.

Bővebb értesítést bármikor alólírott előjárásnál nyerhetni.

Sajó-Gömör, 1883. június hó 27-én.

Záhonyi János,
körjegyző.

ifj. Deákpál András,
bíró.

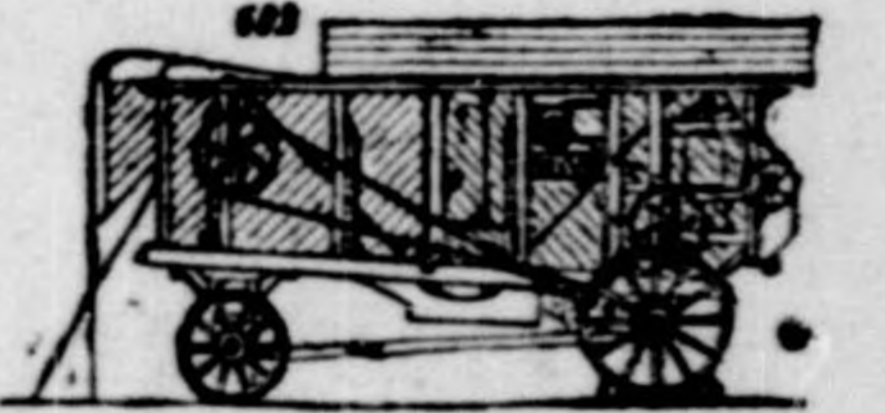

RANSOMES, HEAD és JEFFERIES

FÜGYNÖKE

GROSSMANN J.

BUDAPESTEN.

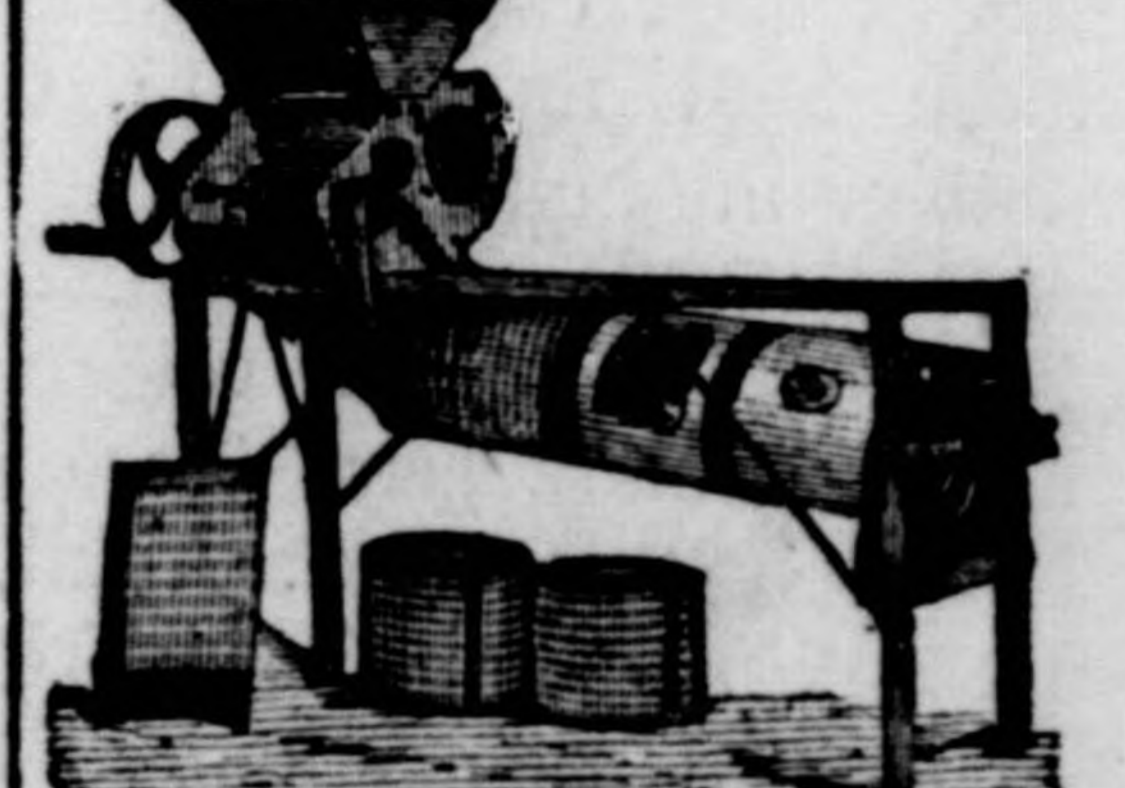
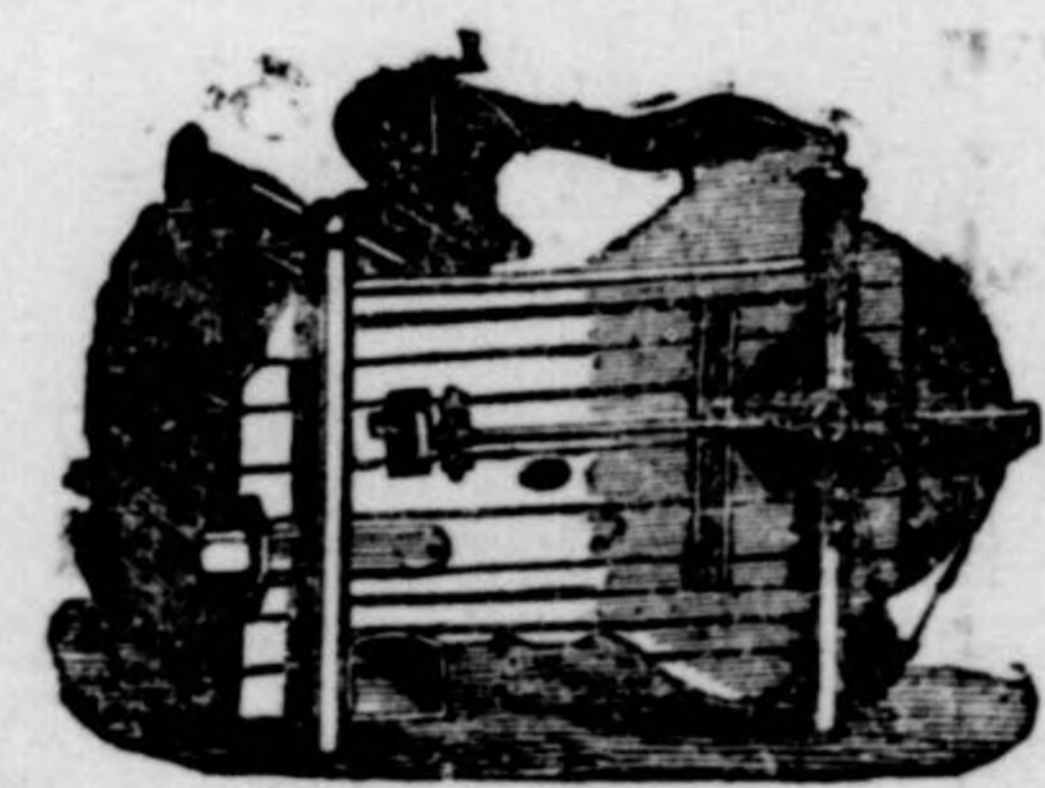

GROSSMANN és RAUSCHENBACH első magyar gazdasági gépgyára

6—6

BUDAPESTEN.

Szíves megkeresésért vagy gyártelepünk meglátogatására a n. é. gazdaközönség tisztelettel felkértek.

A gazdaközönségnek!

Van szerencsém a t. gazdaközönségnek szives tudomására hozni, hogy semmiféle fáradságot nem kimélve, sikerült egy minden igényeknek megfelelő

gépjavító műhelyt

felszerelnem, hol most már bármilyen nagyobb javítások, mint: gőzgépeken új tüzszekevények és csövek alkalmazása, stuczezolások és egész felszerelések — gyorsan és jutányosan — **jótállás mellett** eszközöltetnek.

Ugyanez alkalommal nem mulasztom el ajánlani egészen ujjonnan berendezett gazdasági

gépraktáramat,

hol mindenféle kézi- vagy járgányeszlógépek, rosták, triörök, hármas-ekék, Howard-féle vasboronák stb. stb. a legnagyobb választékban — 10%-al olcsóbban mint a bárhol vásároltak — kaphatók.

Rimaszombat, 1883. jun. 15.

Szojka János, gépész.

Műhely és raktár: temető-utca 20. szám alatti házban.

Haszonbéri hirdetés.

A rozsnyói püspökség tulajdonát tevő Sajó-Püspöki és Velkenye községében gyakorlandó „malom regalejog,” folyó évi augusztus hó 6-án Sajópüspökiben, az uradalmi kasznári hivatalban, délelőtt 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen, jövő 1884. évi január 1-től számítandó, három egymást követő évre, a legtöbbet ígérőnek

haszonbérbe fog adatni.

Bánatpénzül leteendő az árverés kezdetével 800 frt o. é. A feltételek Rozsnyón az igazgatói irodában — Sajópüspökiben az uradalmi kasznárnál bármikor megtekinthetők.

Fábián Ferencz,

püspöki uradalmi jószágigazgató.